

12 502

ВЕЧНОСТ 3

Уредник Р И С Т О Р А Т К О В И Ћ

Дактилокарикатуре

Женски Покрет. — Револуција нашег покрета није сексуална јер гада не би смеле претендовати на интелигенцију, није есексуална јер би изгубиле приступ у салон, није уметничка јер се интересујемо пре свега важнијим стварима, није социјална јер не дозвољавамо да нам се приговара болшевизам. Наш покрет је женски покрет средњег реда.

Полишички Гласник. — Госпођица са интонацијом комаде комплиментира: политика треба да је врло лепа ствар, балска тоалета не сме бити дебела — само генерал.

Хришћански Живот. — Хиљаду и девет стотина и двадесет и пет година и три месеца клечимо пред бојжом мајком да нам опрости што хиљаду и девет стотина и двадесет и пет година и три месеца гледамо разаетог њеног Сина.

Сведочанства. — а.) Св. Августин је жив. Ради поезије ми га полагамо у нови њен саркофаг и нека Св. Паскал излије на нас, излије на нас дефицит свога сока.

Зенит 39

Лирски тон пун дирљиве горчине. Што се тиче пак борбеног става осећа се сувише велики интерес за неке појаве које то не заслужују: смешно је више љутити се на С. К. Г. А затим досадна је она званична преписка са преставницима морала. У осталом свака дискусија у смислу објашњавања са њима више личи на компропис. Ту се, између осталог, Зенитово схватање порнографије оклизуло у псеудореволуционарност Мусолиниа.

Зенит је, ипак, поред „Вечности“ једним интересантан лист на Словенском Југу. Р-Р

Вечност је реалан појам изван времена и простора.

Све је истина. Можемо се само питати у колико је нешто истинито.

МЕТА-

§ § § § § § § § §

слободна инспирација

експресавантура + $\frac{\text{знам}}{3} = \text{ја}$

ја је јаје

$\frac{\text{јаја}}{2} = \text{ја}$

Р-Р

ХЕМИЈА

б.) Тврдимо да постоји Русија. Чак смо и за Ленину чули. Тако нам прича Герки (Максим).

в.) Како лепа атракција — шетати алејама кроз лудачке менаџерије. (Свој немир сведочико несимпатијом према сиести).

г.) Тврдимо да постоји пакао. Изволте: врло занимљиве илустрације. Али ми се не бунимо јер то није чинио ни Бакоња Фра Данте.

д.) Ох, рај! Улазнице се добију на каси уз облигатно поштовање домаћих обичаја.

Српски Књижевни Гласник. — Хор женских басова певао је дивну мармеладу:
Хај, хај, јевропска сам сила ја
Бре

а затим прешао на дискусију о гумарабици.

Банкарство. — Гробови су пуки кевапчића
И шампањца златних шеширића,
Die Deviesen steigen — хоп:
Доле Црвени Пов!

Савременик. — Савремену операцију слепог црева вршимо жртвовањем носа.

Р. Р.

С довољно се талента до сад певало да први пут у нас кажемо: ВЕЧНОСТ је пре свега манифестација на пољу вечности а да ли узто јесте или није књижевни покрет — о томе ми немамо да водимо рачуна.

Добре песме нису довољне да сведоче доброг песника: Господин Н. Н. пише дивне песме — шта се то нас тиче?

Знамо једино шта хоћемо. Док би свако програмско разлагање наше идеологије сведочило да нисмо свесни материјала с којим имамо посла, материјала духовног и материјалног.

Чист ум као кристализација безумља.

Себи у себи

Кад је био велебитски ловац
намера му беше тужно лице скота
сада књигу нише приа слова тражи
са намером бити без намере
леже под бор сам ја лега
сам је синне син бесновам
да се чуло како ништи
та тичица какаду та рибица моруница.
Кант га учи Наче прта
прогута је тебе мене
с нама старца Тукидида
с њиме семе Марк Аурела
с овим чулно сократовско
срце
лирско
добро
гневи цвет са Јанцекјанга.
Не мнели се више модом
ларва прође нетремице
и кајше људске пече
непрестано антиподче.
Зато реци:
амеба сам ваздуха
вежба мртве сенке
кирасир сам био
цара немачкога
сада плетем плетем плетем
да наплетем једну лепу слику
луд сам, да, јер ми све то ласка
што се неће никад свршит ова гора
на домаку ове главе луде
на помолу оне тачке црне
за којом уздишете бесомучно зовећи је
памет
аманет учмалог човечанства на које
снним без умора
не гушајући се трагике мошљуваних
раса.

ето рекосте велебитски ловац
а он је луд лудачки свестан лудости
тун глуп скуп мантљика свачије триколоре
своје снаге глуви во који риче кад се
рађа дан
у несмама и на сликама супрематистичким.

ДРАГАН АЛЕКСИЋ

О чистом филму

У последње време француски лите-
рари свет жустро је расправљао чистој
поезији: у чему се она свостоји? Сваки је по-
лемичар предлагао различиту дефиницију
но сви су били сложени око тога да је чиста
поезија један компромис између појединих
објективно испољених особина људске
психе — сви су били сложни да је чиста
поезија нешто есенцијално нечисто. Како
би што боље илустровали овоја тврђења,
наводили су приличан број стихова. Ра-
зуме се, најплеће, најбуљавије што се
код признатих француских песника може
пронаћи.

Филм садржи више лирских могу-
ћности но ма која друга уметност. Ме-
тафизичка идеја слободе, пошто се у
филму рукује поглавито сликама (дакле
искључиво конкретним елементом), гле-
даоцу се та идеја може непосредно су-
герирати, рекао бих чак и доказати. Случај,
случајност, извитоперавање психологије,
све што је мрачно, тајанствено, под-
мукло и алогично, све што нас више и не
мори у сновима, сва она дубока, бездана
страма стварности на данашњем првокласном
филму и не долази до изражаја. На
против, најчувенији режисери се труде да

фабула буде што свакодневнаја, јер пу-
блика не донушта да јој се не извлачи
кљим испод ногу, публици не ласка кад
јој прадвиђања остану потпуно неиспу-
њена. Њој не сме наривно да буде до-
садно али се нико неће ивложитв опа-
сности да у биоскопу, не дај Боже!
полуди.

Изгусев René Clair, Man Ray, Fran-
cis Picabia, Marcel Duchamp, Jean
Borlin који у свом чистом филму,
ENTR' ACTE постизавају врхунац узбу-
дљивости користећи се до краја трансцен-
дентном ирационалношћу кинематограф-
ског збивања — развој ове уметности
креће се у правцу поворичне реконструк-
ције и више мање успелом прилагођавању
животином динамизму. Но филмска поезија
превазилази оне који је гуше разним ком-
промисима тако да нас често занесе у
филмском роману и то кад се нијмање
надамо.

МОНИ ДЕ БУЛИ

Идејлан филм — оптичка музика.
Р

7 Легитимација

Мони-у де Були

Сунце без завесе
дан у кожу обучен
улицама излог сија
подне

чаше у сну све сирене
лађе нема ни облак
вене тону мрак нек падне
прозор собе затворен

речи рећи без изреке
ко девојка погледом
сан кроз кавез
птица крилима у небу
звук пада

наук виси самоубица
мисли обешене
часовник иде
воз у снегу мрак
без тачке
пут

тамнице тамне зидају
зидове зелене залепе
рекламе са стене скидају
све да заслепе

место одела људе вешаљу
немају ли драгану?
под асфалтом срце имају

пролетер пропелером пева
преко прсти пређе крик
смрзми кости на улици
петролеј ДУШАН ЈЕРКОВИЋ

Један два три

Проблем самоубиства за ме у
опште не постоји јер он за собом
повлачи и све оне проблеме чијег
је интелектуалног решења намера
апсурдна: прићи нечему са априор-
ном поставком да то није „решено“,
да је „закључано“ и да треба от-
ворити, (као да се „тајна“ не сме
провалити или барем калаузом отво-
рити). Не питам се ни је ли само-

убиство утеха, а још мање је ли
спас, јер га сваћам само као гест,
гест из јединог, јединственог света
у најпоследњем смислу, без обзира
на то да ли оно и какву промену
носи собом. Дакле, самоубиство
као доживљај.

У том и једином случају нема
самоубиства којег не бих одобрио.
Исто тако, много их је, којих се
гнушам, али само оних чији гест
није у сразмери са његовим надчи-
мом. Зато сам увек био склон
да самоубиства класифицирам не
по квалитету већ по квантитету њи-
ховог замаха, и скоро увек сам
осећао да се могу поделити у глав-
ном у три врсте: *револуционарно,*
лирско и *сода* — *самоубиство*.

Ово последње називам содом да
бих избегао израз: женско са-
моубиство, јер вероватно да има
и међу женама интересантних типова
које се не трују тако лицемерно
опраштајући свом драгану или
остављајући да га тај њен чин са-
жали на покајање и грижу савести.
Таквих и сличних самоубиства је
безброј, На њих се увек згадим,
али пошто ме је претходно сам акт,
без обзира на његову боју задивило.
У ову врсту самоубиства спадају
и сва она која остављају за собом
писма ради објашњења или прекора.
Привидан узрок свих самоубиства
ове врсте је жеља за осветом,
али жеља која освету не сме да
испуни те је ова увек неуспела,
што таква самоубиства карактери-
ше промашеношћу.

Друга врста су лирска самоуби-
ства. О њима се најмање може го-
ворити јер такав самоубица нема
никакву стварно-објективисану на-
меру ни разлог. Код њега је један,
сам по себи незначајан, моменат
произвео побуну у целокупном ор-
хестру свих могућих намера и уз-
рока, тако да је, резултанта свих
тонова, свесно или подсвесно, —
али у сваком случају лирски — по-
дигла револвер или нож, или се про-
пела у бескрај скочивши да сконча.
Таква самоубиства нису могла би-
ти стварно уведена у званичну кри-
миналистику, а у колико су се испи-
тивала остала су увек загонетна и
тајанствена.

Оно које ме највише интересује
то је револуционарно самоубиство,
јер се њиме доказују две највише
манифестације духа: *Револуција* и
Поезија. Узрок је створен дубином
постојања, револтом или намером
аутожртве — опет револтом. И не
треба се питати је ли ту индивиду-
ални или социјални бунт јер је сва-
ки бунт индивидуалан, а ако је ње-
гова пројекција несавладљива он
пристаје уз колективни бунт да би
га задовољила размера психотехни-
ке овог последњег, а која је увек,
бар психометријски, већа од бунта
индивидуалистичког. У сваком слу-
чају, револуционарни самоубица је
пре свега убица, или његовим фор-
малним убиством или убиством ко-
јег идеално врши пројекција њего-
вог чина. РИСТО РАТКОВИЋ

Tabula Rasa

Љубица, смеђа
Дивна, плава
Келнери
Госпи
Цес

У Риц-бару, после поноћи.

Дивна: Кад бих бар наслутила силажење среће у бар, ово рађање љубави у дивљем браку, о Љубице, љубичице моја, тада бих једним далеким покретом поцепала серпентине живота, серпентине што шуште у мраку мога тела: твога тела. Кобна силуэта ето замаглила је хладнокрвност, жуту невиност, наивност већ бившу. Погледај како ми дланице милују твоја порцуланска рамена — ја то сама себи често радим — шта мари! осовина срца...

Љубица: Ђути забоба!.. Ведрина случајно срачунатих сусрега; па гвозден смег, па ово испаштање, ово крашпање, па све остало што је заостало или дефинитивно стало — не, не, све то неће, нећу да то буде почетак нечега.

Дивна: Али ти знаш докле допире јаук жаловости: продавници новина вичу целог дана, продавачице љубави плешу целе ноћи, те и поред све своје многобројности небеске арабеске деле правду многобојности на страшном суду. Љубице, љубави моја, смилуј се! шта може плавокосо вино пред једном војском чаша и флаша? шта могу најзад ја, Дивна, пред свим тим смицалицама — пред овом војском тачака и зачета које ломе моју мисао, ломе је и у смисао воде. Једаред за свагда, воде су чисте, бистре, прозирне, мларне. Јао! (.....) немој да си таква! Љубице! ох, ти, убице!...

Љубица: Кошмари ме лове. Црне завесе висе. Празнина покривена баснословном паучином стрпљења — рекох ти већ једном, зашто ме гледаш? мене, мене — Пепељуго! — хоћу да те вређам: знаш ли шта си ти? Ти си једна музика.

Дивна: Свакако да се моја збирка употребљених жилетских ножева може упоредити са најскупоценијом серијом жигосаних таксених марака. — Дивна си ти, Дивна! Радије скушам како тече река твојих реченица, него ли што

Tabula rasa

Мрзи ме да овде даље чекам
Да чекам да ћутим да читам
Да читам и да пишем
Поэзија поезија шта то значи
Нека иде и она и она без трага
Хтео бих да нађем Ристу
Великог Ристу Ратковића
Да га ноћас нађем
И заједно да лутамо мрачним мустим
сокацима
Да свратимо код „Америке“ на љуту
Гонокоче и спирохете треба да живе
Баш ме брига
Жедан сам жедан силовитих пића
И пустоловина и крвавих скандали
И туча у диму на живот и смрт

Пола два већ прошле
Хајде да обиђем кафане и варијетеје
И спасоносни Риц-бар
Ваљда ћу наћи
Наћи на своје пријатеље

Мони де Були

Из заосталих рукописа Павеа Старчевића

1

Лежа распала од сна по јаком сунцу —
нетакнуто пало је у заруђену пену
међу два бела коледа.

Зараштене међу прстима носим њене дојке
на рукама тетиве засенче мождане кредне
— Тешко се откида.

2

Нож за појасом светли носити за љубав
рана
крви жедни господе на вршцима мојих
прстију
чежња додира.

Не може ништа да утеши сумануте,
о, мало смирења у последњој исаруже-
ности

кад није доста —
Узми свиралу од костију леша
да се распукну гробови стари, јер
Сталмо ме води

3

Дрхтах до плача због крштаве песме
девојачке

Уз језиви шанат лудака —
што да их се дира кад уморедо ћуте
а кад се ражале што живе весело про-
нију ноћи

у јутру се разилазе млади. Без песме
сам у толиком простору
задоцнели месец-комад неотопљена леда.

4

Збркани пролазе поред мене не прилазе
ми никад
кад се спотакне који земља се узабиба.
Место глава на раменима каблови.

Где су они? Низ празну цесту ваља се
кокошје јаје.

Да не завикнем, очајан преломим брао
ноге и руке.

Тако укључај мирујем ко грудва сирове
земље
моја свест је тада осовина кугле земљине.
1924 год.

Море око Београда

Дуди Тимошијевићу

скокови твоји зар заборавају на тра-
гове
на те сокове звучне (сузе од глицерина)
што блистају тамо
где си био зрак-тангента
песудо-круговима

задрхтала прозирност речна
(загледно се сав Млечни Пут)
и смрапуге звезде као да нису
мртве

то млад месец
објашњава
сиве рибе сенке
ма дву небеске вечне реке

М О Н И Д Е Б У Л И

Мој најнесретнији друг

Упознао сам га крајем 1923. године, пред Универзитетом, где је био дошао са Сушака де само метаморфозира своју вечну досаду. Досаду која балансира између лудила и плача. Било је врло хладно и свратисмо у једну споредну кафану да уз најгоре цигарете и ракију пређемо исте вечери на Ти. До крајности фин и добар показао ми је нехотице да га све може интересовати али да се све губи под сенком грча тоталности. И осетно сам одмах да је проклет оним руским, оним болним, подземно искреним понирањем у тејву.

Отуда су наши свакодневно неминувани сусрети за нас обојицу значили увек доживљај. На улици, у кафани, у народној кујни, на стану тешко ми је падало његово осусуство. Никад шарлатан, никад позар, истодобно крајње дискретан и отворен, мистично веран друг и пријатељ, слободан и бунтован, сентименталан само у дубави, мислен и трагично савестан. Немаран до поразе, желео је да живот победи животно и увек до крајности интимно. Најопипљивији резултат, свега његовог лутања беше, међутим, досада, конкретна и нимало блазирама досада. Као да се увек, подсвесно, спремао на неко дефинитивно бегство. Одлази, враћа се, лута и покушава даљи пут Београд — Софија, са намером Цариград — Русија. Шаљу га из Софије на траг, одлази својевољно у војску.

И сада, кад пола године ништа о њему не знам, чини ми се да он — Паве Старчевић — негде страшно лежи на тврдој постељи.

РИСТО РАТКОВИЋ

Ристо Ратковић

Можда увек али врло често према онима који ме познају понашам се не као Ристо Ратковић већ као његов мизаник који са њим нема најзад ничега обавезно — заједничког и који не одговара за његову моралну апсолутност. Равнодушан сам шта се о њему мисли јер осећам да ја својим присуством само потсећам да постоји негде неки Ристо Ратковић. Само у толико је моја свест обојена њиме (мада знам да сваки мој моменат чим потоне њему припадне).

Сотона, та лукава сумпорна со тоне у неке тужне, кокетне, час кудраве, час гараве тонове. Фербуар милује олује. Јул симулира сад Луја Великог сад персијског везира. Каква радост! За Берту, Роберта и Норберта. Бритва пак уверава нашег светог брата да ничије очи не личе на ма чије. На пример: чамац. У њему вагрон. На пример: врата. У њима самац На пример: мир. У њему муње.

М О Н И Д Е Б У Л И

Катастар нижих сфера

Реже бата сир поред њега мир,
тако пише ето неки мајстор Хорац
да га ухвате људождери добили би од меса
његових најбољих бутина
дијереју.

Боље овако како смо почели то јест већ скоро свршили:

ето мете глете свете
погодих је повредих је
улукох је несредсреде
увих своје псалмске пантаконе
у то дибно чудо поетично
и сад шетам глете посред своје
протестантске катедрале.
Разбих сам маме саксију
поцепао празничку мараму
несмем кући глете свете
зашто кући несмем свете?
зато бато јер си гато
ксно за се добро ђавлу
а сад скидај панталоне
да осетиш казну бато
а ја на то:

Кривица је до Хораца драги стево браца никад
моја своја дела свако цени по афоризму где си ти
остао у сараценској бурми као неки лепезести скот из
ротационог строја где те упеглала маска радозналост
света на раскрсници аподиктичне ноте безазлених мојих
вијуга којих се добро сећаш јер су неизоставно прика-
зивале и ону лирску позу с којом смо се заједно играли
жмурке прелиставајући Лутерове изразе о моралним
атмосферским непогодама за време разноразних цркве-
них свиларја а сад нема места оној трансверзали где
би извукао поучно писмо за остала поколења на нашој
искусној грбачи заснована. Буги!

Реже бата сир поред њега мир
а ја разбио маме саксију
поцепао празничку мараму
несмем кући глете свете
ко ће доћи до те мете
страшно је то браца
бити без једног трансверзалног Хораца

2-XII-924.

ДРАГАН АЛЕКСИЋ.

КОЛАЈНА — Тин Ујевић

Имагинарни Бродолом —

Миријан Микац

Ђулбастија на жару —

Звонко Томић

!НОЋ ПРВА

ВЕЧНОСТ излази сваког месеца

редовно

АЛТАИР

небо бунта и горде
непоколебљивости
не креће се не окреће се
оно стоји достојанствено
као једна тајанствена мени добро позната дама

чујте кнеже
хоће ли ваш ливреисани црнац стајати пред вратницама
вашег дворца

да би га убола жарка звездана жлока
у срце прецизно убола
ултраљубичастим зраком убила

над сјајним абиносним челом
заљуљао се свод небески
и заплакале аметисте

и звезде се све у исти мах угасиле
и дворци од облака од сна од светлости
на земљу се метеорски срушили
МОНИ ДЕ БУЛИ

Господину Љубомиру Мицићу
шефу зенитизма.

Драги господине,

Овог момента, кад осећам да је све што кажем
само апстракција и истовремено коб случаја, можда Вам
не бих требао ништа одговарати на извртање Вашег
става према мени али — ко зна — можда сам баш у
оваквом осутству темперамента и видео — крених
мисли најобјективнији, и то у толико пре што ми је
сад, у смислу стварном, савршено свеједно јесте ли ме
љубазно примили у посету или сте ме одбили. Дакле,
не осећам већ само знам да је било последње: Ваш
секретар ми је на вратима саопштио да не могу ући
код Вас. Одговорио сам да ми је са једне стране жао
а са друге да ми је свеједно. Ту сам мислио на неко-
ристољубиву љубав и на формалност литературе. Мож-
да је то за ме проблем: Ваш однос између Вас као
човека и књижевника, али га ја овде нећу ни дирнути.
Стало ми је само да Вам ставим до знања да се гну-
шам Ваше љубави према диктатури форме, али да ми
то много не смета да отворено волим Ваш културни
став у колико је револуционаран у правом смислу. Не-
када сте знали да сам врло савестан, сад мислите из-
врнуто. Међутим ја ипак верујем да се Ви не би изме-
нати кад бих целу своју евентуално-потребну помоћ
пружио Вама а на штету свих оних који Вас по оби-
чају мрзе. Не би се зачудили јер је немогуће да ме
заборавите. Надам се да овај тон нећете схватити као
неко покајање јер и сами знате колико ми је стало до
литературе и — што је важније — колико сам поносит
и немаран. Опет само објективност. Што се тиче пак
неке моралне сатисфакције могао бих и не поменути
Вашу личну „увреду“ меци нанету те осећам да је по-
мало и званично кад Вам кажем да за ме није судбин-
ски важно сарађујем ли у „Зениту“ или не.

Овим писмом желим казати Вама и свакоме да
прокламујем своју апсолутну унутарњу слободу и не-
зависност ни од кога. И у највећој својој сентиментал-
ности задржавам за се праза да сваког човека кад у-
стреба могу бескрајно удаљити од себе.

1. март, 9. год.

С поштовањем
РИСТО РАТКОВИЋ

У најпоследњем часу дознајемо да
је ЗЕНИТ број 39 од полиције
заплењен.

Редакција и стан уредников БИТОЉСКА 2.

Штампарија „ЗАШТИТА“ — Тихомир ЛЕКИЋ и Јован СТОШИЋ — Београд — Студеничка 62. — Телефон 2-24.